

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ.....ปะนาเระ..... จังหวัด.....ปัตตานี
ข้อมูล ณ วันที่.....๒๐ ..เดือน.. สิงหาคม ..พ.ศ. ๒๕๖๘.....

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล ..นายอับดุลมาลิบ เจนะนา

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๙/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี
โทรศัพท์Facebook Line

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๐ . ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาม.๓ ..

สถานบันการศึกษาโรงเรียนบ้านท่าข้ามวิทยาการ.....

คณะ/สาขาวิชา-.....

อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....การเลี้ยงชันโรงจากธรรมชาติและมีการแปรรูป เป็น oheสบู กัมมี.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๗๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพข้าว...

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๖.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๓.๑ ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก
- ๓.๒ ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การทำนาโยน
- ๓.๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์(ไตรโคเดอร์มา)
- ๓.๔ ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง
- ๓.๔ ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓.๕ ฐานเรียนรู้ที่ ๖ การแปรรูปข้าวเพื่อจำหน่าย

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๔.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลักการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก

การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้ดินร่วนซุยขึ้น อุ้มน้ำได้ดีขึ้น และมีธาตุอาหารเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยสามารถนำไปใช้รองพื้นก่อนปลูกพืช หรือคลุกเคล้ากับดินก่อนไถกลบในแปลงปลูก นอกจากนี้ ทำให้โครงสร้างดินให้แข็งแรงและอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วิธีปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักสำหรับนาข้าว สามารถหว่านปุ๋ยหมักให้ทั่วแปลงปลูก แล้วไถกลบขณะเตรียมดินได้ โดยอัตราการใช้จะแตกต่างกันไปตามชนิดของดิน เช่น ดินเหนียว ๒-๔ ตันต่อไร่ หรือดินทราย ๔-๖ ตันต่อไร่ เคล็ดลับเสริมสร้างความแข็งแรงให้ดิน

๔.๒ หลักสูตรการทำนาโยน

การทำนาโยนเป็นวิธีการทำนาแบบใหม่ที่ประหยัดเมล็ดพันธุ์และแรงงานกว่าการปักดำ ช่วยลดปัญหาข้าววัชพืชได้ดี โดยมีขั้นตอนหลักคือ การเพาะกล้าในถาด เตรียมวัสดุเพาะ โรยเมล็ดที่งอกแล้วลงถาดเพาะ รดน้ำให้ชุ่ม แล้วจึงนำต้นกล้าที่อายุได้ประมาณ ๑๕-๒๐ วัน มาโยนลงในแปลงนาที่มีน้ำขังเล็กน้อย จากนั้นจึงค่อยๆ เพิ่มระดับน้ำเพื่อควบคุมวัชพืช.

ข้อดีของการทำนาโยน

ประหยัดเมล็ดพันธุ์: ใช้เมล็ดพันธุ์น้อยกว่าวิธีอื่นมาก เหลือเพียง ๒-๔ กก./ไร่ เทียบกับวิธีดั้งเดิม.

ลดต้นทุนและแรงงาน: ประหยัดค่าแรงในการเตรียมดินเพาะกล้าและแรงงานคนในการโยนกล้า.

ป้องกันข้าววัชพืช: การมีช่องว่างระหว่างต้นกล้าและปริมาณน้ำที่เหมาะสมช่วยควบคุมการเติบโตของวัชพืชได้ดี.

ต้นกล้าตั้งตัวเร็ว: ต้นกล้าจะตั้งตัวได้เร็วหลังโยนลงแปลง ไม่มีการหยุดชะงักเหมือนการปักดำ.

ขั้นตอนการทำงานโยน

๑. เตรียมเมล็ดพันธุ์ : แช่วและหุ้มเมล็ดข้าวเพื่อให้งอกเป็นตุ่มตา.

๒. เพาะกล้า : เตรียมวัสดุเพาะจากดิน ขี้เถ้ากลบ และขุยมะพร้าวผสมกัน โรยวัสดุเพาะลงในถาดเพาะ ประมาณครึ่งหลุม โรยเมล็ดข้าวที่งอกแล้ว ๓-๔ เมล็ดต่อหลุม โรยดินละเอียดกลบเมล็ดและคลุมด้วยวัสดุอื่น รดน้ำเช้า-เย็นให้ชุ่ม และนำวัสดุคลุมออกเมื่อต้นข้าวเริ่มงอก.

๓. เตรียมแปลงนา : เตรียมดินตามปกติ และปล่อยให้น้ำขังในระดับเล็กน้อย.

๔. การโยนกกล้า : ถอนต้นกล้าออกจากถาดเมื่อมีอายุประมาณ ๑๕-๒๐ วัน หรือมีใบ ๒-๓ ใบ. วางถาด กล้าซ้อนทับกันขนย่ายสะดวก หยิบกล้าข้าวจากถาดมาวางพาดแขน และโยนลงแปลงให้สูงกว่าศีรษะเพื่อให้ราก ดินลงดินก่อน.

๕. การดูแลหลังโยนกกล้า:

เติมน้ำในแปลงให้คลุมดินเล็กน้อยทันทีหลังโยนกกล้า. เพิ่มระดับน้ำขึ้นเรื่อย ๆ เป็นประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร เพื่อควบคุมวัชพืช.

๔.๓ หลักสูตรการกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์(ไตรโคเดอร์มา)

สารชีวภัณฑ์จากจุลินทรีย์ เป็นการใช้อยู่ตามธรรมชาติ เช่น เชื้อรา (ไตรโคเดอร์มา) ที่สามารถก่อโรคทำลายแมลงศัตรูพืชได้ ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของศัตรูพืช มีความปลอดภัยสูงต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ไม่มีสารพิษตกค้าง ชีวภัณฑ์บางชนิดสามารถอยู่ได้นานใน สภาพแวดล้อม ทำให้มีผลต่อเนื่องในการควบคุมศัตรูพืช.

กระบวนการผลิตการผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา

ทำได้ง่ายได้ดังนี้

๑. นำข้าวสารมาหุงให้กึ่งแข็งกึ่งนิ่ม แล้วใส่ในถุงทนร้อน รอให้ข้าวอุ่นหรือเย็นลง
๒. ใส่หัวเชื้อไตรโคเดอร์มาลงไป บีบถุงให้หัวเชื้อกระจาย ๓-๕ หยด
๓. จากนั้นแขวงระบายอากาศ บ่มในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทและแสงสว่างพอเหมาะเป็นเวลา ๗ วัน หลังจากนั้นจะได้เชื้อไตรโคเดอร์มาสดสีเขียวพร้อมนำไปใช้

๔.๔ หลักสูตรการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

การนำแม่ปุ๋ยเคมี ๔๖-๐-๐ , ๑๘-๔๖-๐, ๐-๐๖๐ ผสมปุ๋ยใช้เองลดต้นทุนได้ธาตุอาหารครบ ข้อดีของการผสมปุ๋ยใช้ ใช้ปุ๋ยในปริมาณที่น้อยลง แต่ได้ปริมาณธาตุอาหารเท่าเดิมและไม่ต้องใส่สารตัวเติม ทำให้ประหยัดเงินมากกว่า ประหยัดแรงงานในการใส่ปุ๋ย สามารถผสมปุ๋ยนาข้าว ตามความเหมาะสมกับสภาพของดิน คือ สูตร ปุ๋ยการผลิตพืชอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม คือ

ตารางการผสมแม่ปุ๋ยสำหรับนาข้าว

ชนิดพืช	อัตราส่วนการผสมแม่ปุ๋ย ได้ธาตุอาหารเท่ากับปุ๋ยสำเร็จรูป 100 กก.			
	สูตรปุ๋ย	แม่ปุ๋ย 46-0-0 (กก.)	แม่ปุ๋ย 18-46-0 (กก.)	แม่ปุ๋ย 0-0-60 (กก.)
ข้าว	16-8-8	28	18	14
	16-12-8	25	27	14
	18-12-6	29	27	10
	16-20-0	18	44	0
	16-16-8	22	35	24

๔.๕ หลักสูตรการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง ผ่านการทำเกษตรแบบ ทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะแบ่งพื้นที่เกษตรกรรมเป็นสัดส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ เพื่อกักเก็บน้ำ ปลุกข้าว ปลุกพืชผัก ผลไม้ และทำที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดอื่นๆ เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ และเกษตรวิถีธรรมชาติ เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พื้นฟูดิน และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

แนวทางการปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน

๑. เข้าใจหลักปรัชญา: เริ่มจากการวางแผนอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

๒. เลือกรูปแบบเกษตรที่เหมาะสม: พิจารณาเลือก เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรวิถีธรรมชาติ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๓. เริ่มจากเล็กไปใหญ่: ทดลองปลูกพืชง่ายๆ ในพื้นที่ขนาดเล็กก่อน จากนั้นจึงค่อยๆ ขยาย

๔. ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น: ลดการพึ่งพาสิ่งภายนอก โดยใช้วัสดุที่ได้ในพื้นที่

๕. สร้างภูมิคุ้มกัน: ลดต้นทุนการผลิตด้วยวิถีธรรมชาติ ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อปรับปรุงดินและพืช

๖. สร้างรายได้และออม: สำรองผลผลิตส่วนเกินไว้ขายเพื่อสร้างรายได้ และเก็บออมไว้เป็นทุนสำรอง

๗. สร้างเครือข่าย: เข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และสร้างช่องทางตลาดร่วมกัน

การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง สร้างความมั่นคงในด้านอาหาร และมีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงต่างๆ

๔.๖ หลักสูตรการแปรรูปข้าวเพื่อจำหน่าย

การแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่าย คือ การนำผลผลิตข้าวมาผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่า ยืดอายุการเก็บรักษา สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่หลากหลาย และแก้ปัญหาสินค้าล้นตลาด ซึ่งก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นแก่เกษตรกร โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขายดีคือ การเน้นความเป็นธรรมชาติ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่น และการสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ

ประโยชน์ของการแปรรูปสินค้าเกษตร

ลดปัญหาสินค้าล้นตลาดและราคาตกต่ำการแปรรูปช่วยทำให้ราคาไม่ตกต่ำ

เพิ่มมูลค่าและรายได้ ผลิตภัณฑ์แปรรูปมีราคาสูงกว่าผลผลิตสด ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ยืดอายุการเก็บรักษา ป้องกันการเน่าเสีย ทำให้สามารถเก็บรักษาและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

๔.๖ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การทำนาโยน

เป็นวิธีการทำนาแบบใหม่ที่ประหยัดเมล็ดพันธุ์และแรงงานกว่าการปักดำ ช่วยลดปัญหาข้าววัชพืชได้ดี โดยมีขั้นตอนหลักคือ การเพาะกล้าในถาด เตรียมวัสดุเพาะ โรยเมล็ดที่งอกแล้วลงถาดเพาะ รดน้ำให้ชุ่ม แล้วจึงนำต้นกล้าที่อายุได้ประมาณ ๑๕-๒๐ วัน มาโยนลงในแปลงนาที่มีน้ำขังเล็กน้อย จากนั้นจึงค่อยๆ เพิ่มระดับน้ำเพื่อควบคุมวัชพืช.

ข้อดีของการทำนาโยน

ประหยัดเมล็ดพันธุ์: ใช้เมล็ดพันธุ์น้อยกว่าวิธีอื่นมาก เหลือเพียง ๒-๔ กก./ไร่ เทียบกับวิธีดั้งเดิม.

ลดต้นทุนและแรงงาน: ประหยัดค่าแรงในการเตรียมดินเพาะกล้าและแรงงานคนในการโยนกล้า.

ป้องกันข้าววัชพืช: การมีช่องว่างระหว่างต้นกล้าและปริมาณน้ำที่เหมาะสมช่วยควบคุมการเติบโตของวัชพืชได้ดี.

ต้นกล้าตั้งตัวเร็ว: ต้นกล้าจะตั้งตัวได้เร็วหลังโยนลงแปลง ไม่มีการหยุดชะงักเหมือนการปักดำ.

ขั้นตอนการทำนาโยน

๑. เตรียมเมล็ดพันธุ์ : แช่และหุ้มเมล็ดข้าวเพื่อให้งอกเป็นตุ่มตา.

๒. เพาะกล้า : เตรียมวัสดุเพาะจากดิน ขี้เถ้ากลบ และขุยมะพร้าวผสมกัน

โรยวัสดุเพาะลงในถาดเพาะประมาณครึ่งหลุม.

โรยเมล็ดข้าวที่งอกแล้ว ๓-๔ เมล็ดต่อหลุม.

โรยดินละเอียดกลบเมล็ดและคลุมด้วยวัสดุอื่น.

รดน้ำเข้า-เย็นให้ชุ่ม และนำวัสดุคลุมออกเมื่อต้นข้าวเริ่มงอก.

๓. เตรียมแปลงนา : เตรียมดินตามปกติ และปล่อยให้น้ำขังในระดับเล็กน้อย.

๔. การโยนกล้า : ถอนต้นกล้าออกจากถาดเมื่อมีอายุประมาณ ๑๕-๒๐ วัน หรือมีใบ ๒-๓ ใบ.

วางถาดกล้าซ้อนทับกันขนย่ายสะดวก หยิบกล้าข้าวจากถาดมาวางพาดแขน และโยนลงแปลงให้สูงกว่าศีรษะ เพื่อให้รากดินลงดินก่อน

๕. การดูแลหลังโยนกล้า:

เติมน้ำในแปลงให้คลุมดินเล็กน้อยทันทีหลังโยนกล้า. เพิ่มระดับน้ำขึ้นเรื่อย ๆ เป็นประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร เพื่อควบคุมวัชพืช

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเชื่อมโยงการดำเนินงานของเครือข่าย ศพก.ในอำเภอปะนาเระโดยการสร้างเครือข่ายด้านองค์ความรู้ เครือข่ายด้านการตลาดและด้านอื่นๆ สามารถใช้ ศพก. เป็นฐานเรียนรู้และเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีดำเนินงานดังนี้

๑. ประชุมคณะกรรมการ ศพก.เครือข่ายและแปลงใหญ่ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง/ปี

๒. จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และการรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนิน และอื่นๆ ตามความเหมาะสม

๓. การเข้าร่วมกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร เพื่อเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field day) นำสมาชิกเครือข่าย ศพก. เข้าร่วมกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field day) เพื่อกระตุ้นการให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการเกษตรใหม่ และภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ใช้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตรและเชื่อมโยงการตลาดให้แก่เกษตรกรต่อไป.

แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด																	
เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพท.)																	
จังหวัด...ปัตตานี.... ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568																	
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ	
				ค.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68		
1. ประชุมชี้แจง จภท.						1-12										สนง.เกษตรอำเภอ	
2. การวิเคราะห์ศักยภาพ																	
2.1 ประเมินศักยภาพ ศพท.	12	ศูนย์				1-9										ศพท., สนง.เกษตรอำเภอ	
2.2 จัดทำขอรับสนับสนุนงบประมาณ	9	ศูนย์						1-9								ศพท., สนง.เกษตรอำเภอ	
3.การพัฒนาศักยภาพ ศพท.และศูนย์เครือข่าย																	
3.1 จัดทำแผนการพัฒนา ศพท.	12	ศูนย์				ทุก ศพท.										ศพท., สนง.เกษตรอำเภอ	
3.2 การปรับปรุงฐานเรียนรู้	12	ศูนย์				ทุก ศพท.								1-9	ทุก ศพท.	ศพท., สนง.เกษตรอำเภอ, สถานีพัฒนาที่ดิน, สนง.ประมง, สนง.ปศุสัตว์	
- เตรียมการ								1-9			1-12						
- ปรับปรุงข้อมูล														1-9	ทุก ศพท.		
- ปรับปรุงฐานเรียนรู้														1-9	ทุก ศพท.		
- จัดทำเอกสารเผยแพร่														1-9	ทุก ศพท.		
3.3 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้	12	ศูนย์				ทุก ศพท.								1-9	ทุก ศพท.	ศพท., สนง.เกษตรอำเภอ, ศูนย์วิจัย	
- เตรียมการ / วางแผน								1-9			1-12					ข้าว, สถานีพัฒนาที่ดิน, สนง.ประมง, สนง.ปศุสัตว์	
- ดำเนินการ															1-9	ทุก ศพท.	
3.4 การปรับปรุง/จัดทำข้อมูลประจำศพท.	12	ศูนย์													1-9	ทุก ศพท.	- ศพท.,สนง.เกษตรอำเภอ, สถานีพัฒนาที่ดิน,สนง.ประมง, สนง.ปศุสัตว์
วิชาการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																	
3.5 พัฒนาศูนย์เครือข่าย	12	ศูนย์															สนง.เกษตรอำเภอ,,สถานีพัฒนาที่ดิน,สนง.ประมง,สนง.ปศุสัตว์
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย										1-12							
- ปรับปรุง/พัฒนา																1-12	
3.6. คณะกรรมการ ศพท.																	
- ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพท.และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด								ทุกศพท.			ทุกศพท.			ทุกศพท.		ทุกศพท.	สนง.เกษตรอำเภอ,สนง.ปศุสัตว์ ,สนง.ประมง,ศวช.(ปัตตานี),ศวท.(ปัตตานี)
- ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพท. ระดับอำเภอ	12	ศูนย์					ทุกศพท.		ทุกศพท.			ทุกศพท.		ทุกศพท.		ทุกศพท.	สนง.เกษตรอำเภอ,สนง.ปศุสัตว์ ,สนง.ประมง,ศวช.(ปัตตานี),ศวท.(ปัตตานี),สนง.กษ
4. การให้บริการของ ศพท.																	
4.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	12	ครั้ง									ทุก ศพท.						ศพท.
4.2 การให้บริการด้านการเกษตร	12	ครั้ง									ทุก ศพท.						ศพท.
4.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	12	ศูนย์									ทุก ศพท.						ศพท.
5. การอบรมเกษตรกร	20	ราย	60,000					1-12					1-12				- สนง.เกษตรอำเภอ
6. การสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อขับเคลื่อน ศพท.(รัฐ/เอกชน/ชุมชน)	12	ศูนย์	153,600				ทุก ศพท.										
7.1 ป้ายฐานเรียนรู้								1-12					1-12				สนง.พัฒนาที่ดิน, สนง.ประมง, สนง.ปศุสัตว์
7.2 เอกสารวิชาการ	12																
7.3 ถ่ายทอดความรู้																	
7.4 สนับสนุนปัจจัยการผลิต										1,4,5,6,8							
8. ติดตามประเมินผลและรายงาน																	
8.1 ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน	12	ครั้ง								ทุกวันที 25 ของเดือน	รายงานทุก ศพท.						- สำนักงานเกษตรอำเภอ, ศพท.
8.2 สรุปผลการดำเนินงาน	1	ครั้ง														ทุก ศพท.	- สำนักงานเกษตรอำเภอ
	1	คือ	ศพท. อ.เมืองปัตตานี				2	คือ	ศพท. อ.แม่ลาน			3	คือ	ศพท. อ.ไม้แก่น			
	4	คือ	ศพท. อ.หนองจิก				5	คือ	ศพท. อ.ยะรัง			6	คือ	ศพท. อ.ปะนาเระ			
	7	คือ	ศพท. อ.โคกโพธิ์				8	คือ	ศพท. อ.ยะหริ่ง			9	คือ	ศพท. อ.สายบุรี			
	10	คือ	ศพท. อ.มายาอ				11	คือ	ศพท. อ.ทุ่งยางแดง			12	คือ	ศพท. อ.กะพ้อ			

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ผู้เข้าร่วมการจัดทำแผนบูรณาการ ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) ได้แก่ เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก.ระดับ ให้มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางการเกษตรแก่ ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพวิเคราะห์ศักยภาพและร่วมกำหนดแผนการดำเนินงาน ผู้มีส่วนร่วมในแต่ละระดับเกษตรกรต้นแบบและคณะกรรมการ ศพก. หน่วยงานภาคีเครือข่าย

ภาคผนวก 3.2																แผน ราย ศพก.
แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																
อำเภอ....ปะนาละ ... จังหวัด..ปัตตานี ประจำปีงบประมาณ 2568																
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายอับดุลมาลิบ เจนา.... สินค้าหลักข้าว.....																
จุดเด่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตข้าว																
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
1. การเตรียมการ																
-ประชุมหารือคณะกรรมการ	1	ครั้ง		↔												
ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการ																
กำหนดแนวทางพัฒนาและ																
2.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
2.1.1 ฐานเรียนรู้ เรื่อง การปรับปรุงบำรุงดิน				←								→				
โดยการใช้ปุ๋ยหมัก																
การใช้ปุ๋ยหมักในนาข้าว												↔	→			
2.1.2 ฐานเรียนรู้ เรื่อง นาโยน																
- เพาะกล้า												↔	→			
- เตรียมแปลงนา												↔	→			
- การโยนกล้า												↔	→			
- การดูแลหลังการโยน												←	↔	→		
- การเก็บเกี่ยว															↔	→
2.1.3 ฐานเรียนรู้ เรื่อง การกำจัดศัตรูพืช																
ด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์										←						→
2.1.4 ฐานเรียนรู้ เรื่อง การผสมแม่															←	→
ปุ๋ยเคมีใช้เอง																
2.1.4 ฐานเรียนรู้ เรื่อง การแปรรูปข้าว																
เพื่อจำหน่าย																
การสีข้าวขาว , ข้าวกล้อง													←	↔	→	
2.1.5 ฐานเรียนรู้ เรื่อง การเกษตรตาม																
ต้นทุนการผลิตข้าว																
- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์																
2.3 การปรับปรุง/จัดทำ/ข้อมูลประจำ ศพก.																
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน				←					→							
- ข้อมูลวิชาการ						←						→				
- ข้อมูลข่าวสารด้าน				←										→		
2.4 พัฒนาศูนย์เครือข่าย																
- คัดเลือก/รับรองศูนย์				←								→				
2.5 คณะกรรมการ ศพก.																
- ประชุมคณะกรรมการ					↔							↔			↔	

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) การปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยี ในกิจกรรมการเกษตรของของเกษตรกรต้นแบบ นายอับดุลมาลิบ เจเนนา จากความต้องการลดต้นทุนการผลิต และแรงงานในนาข้าว โดยเฉพาะค่าแรงงานปักดำซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จึงเริ่มสนใจวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองได้ โดยได้เข้าร่วมกิจกรรมและอบรมที่ศูนย์ ศพก. เข้าร่วมงานกิจกรรม (Fled day) ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีนาโยน ซึ่งช่วยประหยัดแรงงานและเวลาในการปักดำนา อีกทั้งยังได้ความรู้เรื่อง การทำและใช้ ปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ทั้งสองแนวทางนี้ช่วยให้ต้นข้าว เจริญเติบโตดีขึ้น ลดต้นทุน และมีผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคมากขึ้น จึงเริ่มปรับเปลี่ยนจากวิธีเดิมมาใช้วิธีใหม่ อย่างต่อเนื่อง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำ เทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ช่วงเริ่มต้นพบปัญหาในการควบคุมขนาดของต้นกล้าสำหรับโยน เพราะต้องให้มีขนาดพอดี จึงต้องเรียนรู้ การเพาะกล้าใหม่ และฝึกเทคนิคการโยนให้สม่ำเสมอ นอกจากนี้ สภาพดินบางแปลงต้องปรับให้เรียบก่อนเพื่อให้ โยนได้ทั่วถึง ส่วนการทำปุ๋ยหมักเองในช่วงแรกใช้เวลานาน และยังไม่มีใจในสัดส่วนของวัสดุ แต่เมื่อได้ฝึกฝนและ ทดลองหลายรอบ ก็สามารถผลิตปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพดีและใช้ได้ผลจริง อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการ เปลี่ยนความคิดของชาวบ้านบางส่วนที่ยังไม่เชื่อมั่นในระบบใหม่ ๆ จึงต้องใช้ผลลัพธ์จากแปลงของตนเองเป็น ต้นแบบเพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ใน แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรม การเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ในแปลงเรียนรู้มีการนำนวัตกรรมการ โยนกล้า (นาโยน) มาใช้แทนการปักดำแบบดั้งเดิม เพื่อลดการใช้ แรงงาน ลดเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกข้าว ต้นกล้าถูกเพาะในถาดให้ได้อายุ ๑๒-๑๕ วัน แล้วจึงนำ มาโยนในพื้นที่ที่มีการปรับระดับเรียบและมีความชื้นเหมาะสม พร้อมกันนี้ยังมีการใช้ ปุ๋ยหมักจากเศษฟางข้าวและมูล สัตว์ แทนปุ๋ยเคมี โดยหมักเองในแปลง เพื่อช่วยปรับปรุงดิน ลดต้นทุนการผลิต และช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ส่งผลให้ต้นข้าวแข็งแรงและต้านทานโรคได้ดีขึ้น การนำนวัตกรรมนี้มาใช้ ช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ปรับตัว กับสภาพอากาศที่แปรปรวน และลดผลกระทบจากสารเคมีต่อผู้ผลิตและสิ่งแวดล้อม

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

เริ่มจากการศึกษาหลักการ และวิธีการจากการเข้าร่วมอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอปะนาเระ และเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบ จากนั้นทดลองปรับพื้นที่นาให้เรียบเพื่อรองรับการโยนกล้า และฝึก

การเพาะกล้าในถาดให้มีขนาดเหมาะสมสำหรับโยนส่วนปุ๋ยหมักเริ่มจากการเรียนรู้สูตรและวิธีหมัก เช่น การใช้เศษฟาง มูลวัว น้ำหมักชีวภาพ และกลับกองปุ๋ยอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้ปุ๋ยที่พร้อมใช้งานจึงนำมาใส่ในช่วงเตรียมดิน และระหว่างการเจริญเติบโตของต้นข้าวการดำเนินงานทั้งหมดมีการบันทึกผล และเปรียบเทียบกับวิธีเดิม เพื่อใช้เป็นต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

วิธีการทำนาโยน (โยนกกล้า)

๑. เตรียมแปลงนา

ไถพรวนดินให้ละเอียดและปรับระดับพื้นนาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้กล้าโยนตกลงแล้วตั้งตรงและกระจายทั่วแปลง

ต้องให้แปลงนามีความชื้นพอเหมาะ หรือมีน้ำขังตื้น (ประมาณ ๓-๕ ซม.) ในวันที่โยนกกล้า

๒. การเพาะกล้า

๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวประมาณ ๖-๗ กิโลกรัมต่อไร่

๒. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวในน้ำ ๒๔ ชั่วโมง แล้วบ่มอีก ๒๔ ชั่วโมงจนเริ่มงอก

๓. หว่านเมล็ดใน ถาดเพาะกล้า ดินพร้อมปลูก

๔. รดน้ำให้สม่ำเสมอ กล้าใช้เวลาประมาณ ๑๒-๑๕ วัน จึงจะได้ต้นกล้าที่แข็งแรงและความสูงประมาณ

๑๕-๒๐ ซม.พร้อมปลูก

๓. การโยนกกล้า

๑. ตัดต้นกล้าเป็นกำเล็ก ๆ แล้วนำไปโยนในแปลงนา โดยเว้นระยะห่างประมาณ ๒๐x๒๐ ซม.

๒. การโยนควรโยนให้กล้าล้มในแนวเอียงหรือแนวนอนเล็กน้อย และรากสัมผัสดินได้ดี

๓. สามารถฝึกโยนให้แม่นยำได้ในเวลาไม่นาน

๔. ดูแลรักษาหลังโยนกกล้า

๕. ควบคุมระดับน้ำให้เหมาะสม อย่าให้ท่วมหรือลึกเกินไปในช่วงแรก

๖. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักที่เตรียมไว้ในช่วง ๗-๑๐ วันหลังโยนกกล้า

๗. ควบคุมวัชพืช และศัตรูพืชตามปกติ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ในการปลูกข้าวโดยใช้วิธีนาโยน มีการนำหลักวิชาการมาใช้ตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ

๑. เก็บตัวอย่างดินส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อดูค่าความเป็นกรด-ด่าง และปริมาณธาตุอาหารในดิน

๒. วางแผนการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยเลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมักที่ทำเอง) และเสริมด้วยปุ๋ยเคมีเล็กน้อย

๓. คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคแมลงและเหมาะสมกับพื้นที่

๔. เพาะกล้าในถาดเพาะ เพื่อให้รากแข็งแรง พร้อมโยนลงแปลงในอายุประมาณ ๑๒-๑๕ วัน

๕. ปรับระดับแปลงนาให้เรียบก่อนโยนกล้า และควบคุมระดับน้ำในแปลงอย่างเหมาะสม เพื่อให้กล้าตั้งตัว และเจริญเติบโตดี

๖. ดูแลแปลงด้วยการสังเกตศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ หากพบให้ใช้วิธีชีวภาพ เช่น น้ำส้มควันไม้ หรือสมุนไพรไล่แมลง แทนการใช้สารเคมี

๗. บันทึกผลการทดลอง เช่น ผลผลิต น้ำหนัก เมล็ดข้าวเต็มรวง เพื่อใช้เปรียบเทียบกับวิธีเดิม และพัฒนาต่อไป

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....ไร่

๑.๒)กล้วย.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....งาน

๑.๓)พริกและผักอื่นๆ.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาตูก.....จำนวน.....๑.....บ่อ.....

๒.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)ไก่ไข่.....จำนวน.....๓๐.....ตัว

๓.๒)จำนวน.....(ตัว)

๓.๓)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)ชั้นโรง.....จำนวน.....๒๐๐.....ถึง.....

๔.๒)จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง.....จำนวน.....๑๐๐.....ลิตร

๔.๓)ปุ๋ยหมักแห้ง.....จำนวน.....๑.....ตัน

๔.๕)ข้าวสารบรรจุถุงจำนวนจำนวน ๒๐๐ กิโลกรัม/ปี...

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้ามีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)ข้าว.....เป็นเงิน.....๓,๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ปลาตูก.....เป็นเงิน.....๒,๘๐๐.....บาท/บ่อ

๑.๓)ไก่ไข่.....เป็นเงิน.....๓,๒๕๐.....บาท/คอก

๑.๔)ชั้นโรง.....เป็นเงิน.....๔๕๐.....บาท/ถึง

๑.๕)เป็นเงิน.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๘,๐๐๐.....บาท/ไร่

รายได้๑๑,๕๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

.....๑. ไข่ไก่.....๒.พริก.....๓.พืชผัก

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๖๕๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

๑. ไข่ไก่.....๒.พริก.....๓.พืชผัก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๘๙๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

๑..น้ำผึ้งชั้นโรง ๒. จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ๓. ปุ๋ยหมักแห้ง

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑,๘๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

.....๑..ข้าว.....๒.ปลาดุก.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ....๒๕,๘๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
เชิงปริมาณ

๑. เกษตรกรผู้ปลูก และสมาชิก มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม ๓,๕๐๐ บาท/ เดือน
๒. มีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ๒๕๐ กิโลกรัม/ เดือน
๓. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตจาก ๓,๗๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๒,๘๐๐ บาท/ไร่
๔. เกษตรกรผู้ปลูกและสมาชิก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น

เชิงคุณภาพ

๑. เกษตรกรสามารถผลิตข้าว และพืชผักได้อย่างมีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม
๒. สามารถพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ได้
๓. สามารถพัฒนาและยกฐานะของเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคม
๔. สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตข้าว และเกษตรผสมผสานให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในงานกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำเทคโนโลยีการทำนาแบบใหม่มาปรับใช้ในการทำนาโยน สามารถช่วยรักษาสภาพแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติได้หลายวิธี เช่น การใช้เทคโนโลยี Smart Farm หรือ เกษตรอัจฉริยะ ทำให้สามารถจัดการปุ๋ย และน้ำได้อย่างแม่นยำ ลดการสิ้นเปลืองทรัพยากร นอกจากนี้ ทำให้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงได้ การเพาะกล้าในถาด แล้วนำมาโยนลงแปลงแทนการปักดำ ช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์ได้มาก มีขั้นตอนหลักคือการเพาะเมล็ดในถาด การเตรียมดินในแปลงให้น้ำขังเล็กน้อย และการโยนกล้าลงในแปลงด้วยมือหรือเครื่องมือเฉพาะ เพื่อให้ได้ข้าวที่ปลูกเป็นแถวเป็นแนว ช่วยให้จัดการวัชพืชและโรคแมลงได้ง่ายขึ้นการทำนาโยนช่วยลดการใช้เมล็ดพันธุ์ ทำให้ประหยัดเมล็ดพันธุ์ได้มากถึง ๘๐-๘๕%, ลดการใช้สารเคมี เนื่องจากสามารถควบคุมวัชพืชและศัตรูข้าวได้ดีกว่าการหว่านน้ำตม, และ ลดต้นทุนแรงงาน โดยเฉพาะการจัดการวัชพืช ซึ่งส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในระบบนิเวศนา. โดยลดการใช้สารเคมี ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงนามากขึ้น, ด้วยการใช้ ปุ๋ยหมักจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง แทนปุ๋ยเคมี นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุน ลดการใช้แรงงานในกระบวนการปลูก

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ลดการใช้สารเคมี: การทำนาโยนช่วยลดการพึ่งพาสารเคมีกำจัดวัชพืช เนื่องจากสามารถจัดการวัชพืชได้ดีขึ้นด้วยวิธีการโยนกล้า.

ลดการไถพรวนดิน : การโยนกล้าช่วยลดความถี่ในการไถพรวนดิน ซึ่งช่วยรักษาโครงสร้างดิน ลดการรบกวนสิ่งมีชีวิตในดิน และช่วยเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ.

รักษาความชื้นและป้องกันการพังทลายของหน้าดิน : การลดการไถพรวนทำให้ดินไม่ถูกรบกวนมากเกินไป ช่วยให้น้ำซึมผ่านดินได้ดีขึ้น รักษาความชื้นในดิน และป้องกันการพังทลายของหน้าดิน.

ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ : การทำนาโยนเป็นทางเลือกหนึ่งที่สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากช่วยลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดีและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น.

รักษาสมดุลสิ่งแวดล้อม : การลดการใช้สารเคมีและลดการรบกวนดิน ทำให้สภาพแวดล้อมในนาดีขึ้น สอดคล้องกับหลักการเกษตรอนุรักษ์ที่มุ่งเน้นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก. ได้มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เช่น

- **ข้อมูลทรัพยากรดิน :** วิเคราะห์ชนิดดิน ความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาความเป็นกรด-ด่างของดิน เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์ และการใส่ปูนปรับสภาพดิน

- **ข้อมูลด้านน้ำ** : สำรวจแหล่งน้ำในพื้นที่ เช่น คลอง สระน้ำฝน และระบบชลประทาน เพื่อวางแผนการใช้น้ำอย่างเหมาะสมกับฤดูกาลและพืชที่ปลูก รวมถึงส่งเสริมการใช้น้ำอย่างประหยัด เช่น การทำร่องน้ำ การเก็บกักน้ำฝน

- **ข้อมูลด้านพืชเศรษฐกิจ** : รวบรวมข้อมูลชนิดพืชที่เกษตรกรปลูกหลักในพื้นที่ เช่น ข้าว พืชผัก พริก หรือยางพารา และ ไม้ยืนต้น พร้อมทั้งผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ราคาจำหน่าย ต้นทุนการผลิต และปัญหาที่พบ เช่น โรคพืช ศัตรูพืช

- **ข้อมูลเกษตรกร** : มีการทำทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่ ทำให้ทราบจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ขนาดพื้นที่ถือครอง พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ รวมถึงความต้องการด้านวิชาการและการสนับสนุน

- **ข้อมูลด้านปัญหาและโอกาส** : ศพก. สามารถระบุปัญหาหลักของพื้นที่ เช่น ดินเสื่อมโทรม น้ำไม่เพียงพอ ต้นทุนการผลิตสูง ขาดการรวมกลุ่ม รวมถึงมองเห็นโอกาสในการพัฒนา เช่น การใช้เทคโนโลยี “นาโยน” ลดต้นทุนแรงงานและเพิ่มผลผลิต

ดังนั้น ผลสำเร็จเชิงประจักษ์ คือ ศพก. สามารถมีฐานข้อมูลเกษตรกรที่ถูกต้อง ครบถ้วน และนำมาใช้วางแผนการผลิต รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถปรับตัว ใช้ประโยชน์ และลดความเสี่ยงในการทำเกษตรได้จริง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) การให้บริการเป็นจุดอบรม

- ศพก. เปิดแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การทำนาโยน การจัดการดินและน้ำ การใช้อย่างเหมาะสม และการควบคุมศัตรูพืชแบบยั่งยืน

- จัดอบรมเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ตามความเหมาะสม พร้อมมีเอกสารคู่มือและสื่อประกอบการเรียนรู้

ผลลัพธ์: เกษตรกรสามารถนำเทคนิคและความรู้ไปปรับใช้กับแปลงของตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตต่อไร่

๒) การให้บริการศึกษาดูงาน

- รับเกษตรกรจากตำบลหรืออำเภอใกล้เคียงเข้ามาดูงานแปลงเรียนรู้จริง

- สาธิตขั้นตอนการเพาะกล้า การโยนกล้า การจัดการน้ำ และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ผลลัพธ์: เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จริง และสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่

๓) การทำหน้าที่วิทยากรถ่ายทอดความรู้

- เกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่ ศพก. ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้โดยตรง

- จัดทำคู่มือสรุปขั้นตอน เทคนิค และข้อแนะนำสำหรับการปฏิบัติจริง

ผลลัพธ์: เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้จริง ลดข้อผิดพลาด เพิ่มความมั่นใจ และมีเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

๔) ผลสำเร็จเชิงประจักษ์

- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรม/ศึกษาดูงานเพิ่มขึ้นต่อปี เช่น ๓๐-๕๐ คน/ปี

- เกษตรกรนำเทคนิคไปปรับใช้จริง และสามารถเพิ่มผลผลิตเฉลี่ย ๑๐-๒๐% ลดต้นทุนแรงงานและเมล็ดพันธุ์ได้ตามรายงานของแปลงเรียนรู้

- ศพก. กลายเป็น จุดเชื่อมโยงความรู้และนวัตกรรมการเกษตรในชุมชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑) การให้คำปรึกษาด้านการเกษตร

- ศพก. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย และศัตรูพืช
- แนะนำการใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การทำนาโยน การวิเคราะห์ดิน การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรค

ผลลัพธ์: เกษตรกรสามารถปรับปรุงการจัดการแปลงเกษตรได้ตรงตามสภาพพื้นที่ เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ๑๐-๒๐%

๒) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

- ศพก. เป็นจุดรับเรื่องร้องเรียนหรือปัญหา เช่น ปัญหาน้ำท่วม นาข้าวเสียหาย ศัตรูพืชระบาด หรือปัญหาดินเสื่อมโทรม

- ให้คำแนะนำและวิธีแก้ไขทันที เช่น การปรับระดับน้ำ การใช้ปุ๋ยเสริม การใช้วิธีชีวภาพควบคุมศัตรูพืช

ผลลัพธ์: ลดความเสียหายของผลผลิตและความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

๓) การติดตามผลและสร้างเครือข่ายเกษตรกร

- ศพก. ติดตามผลการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และบันทึกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มปัญหา
- สร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และสามารถปรึกษากันในกรณีเกิดปัญหาในอนาคต

ผลลัพธ์: เกษตรกรมีความมั่นใจในการทำเกษตร ลดความเสี่ยง และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน

๓) ผลสำเร็จเชิงประจักษ์

- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับคำปรึกษา ๕๐-๘๐ ราย/ปี
- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อบริการศพก. สูงกว่า ๘๐%
- เกษตรกรสามารถนำคำแนะนำไปปรับใช้ ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้จริง

สรุป ศพก. ไม่เพียงเป็นศูนย์เรียนรู้และสาธิต แต่ยังเป็น ที่ปรึกษาและศูนย์แก้ไขปัญหาก็ให้เกษตรกรในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และสร้างความยั่งยืนแก่ชุมชน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลข่าวสารด้านเกษตร

- ศพก. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ราคาพืชผลทางการเกษตร ในตลาดท้องถิ่นและระดับจังหวัด
- จัดทำข้อมูล เทคนิคการเพาะปลูก การจัดการดิน-น้ำ ปุ๋ย และศัตรูพืช
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับฤดูกาลและพื้นที่

๒) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวิชาการ

- จัดทำ ไปสเตอร์ คู่มือ แผ่นพับ และสื่อออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้และเทคนิคการเกษตร
- ใช้ การประชุมกลุ่มย่อย การอบรม และกิจกรรมสาธิต ถ่ายทอดข้อมูลให้เกษตรกรเข้าใจและปฏิบัติได้จริง

๓) การสนับสนุนการตัดสินใจของเกษตรกร

- ให้คำปรึกษาในการเลือกพันธุ์พืช การวางแผนการเพาะปลูก การใช้ปุ๋ยและน้ำอย่างเหมาะสม
- ให้ข้อมูลข่าวสาร การพยากรณ์อากาศ การระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช เพื่อลดความเสี่ยงในการผลิต

๔) ผลสำเร็จเชิงประจักษ์

- เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคนิคใหม่ ๆ ได้รวดเร็ว
- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมหรือรับข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นต่อปี ๕๐-๘๐ ราย

- เกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ สามารถลดต้นทุนการผลิต ๑๐-๒๐% และเพิ่มผลผลิต ๑๐-๑๕%

สรุป ศพก. เป็นแหล่ง **ข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตร** ที่เข้าถึงง่าย ช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผน และตัดสินใจในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และเพิ่มผลผลิตและรายได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑) ช่องทางในการขยายผลองค์ความรู้

- การจัด **แปลงสาธิตและแปลงเรียนรู้** ให้เกษตรกรเข้ามาชมและเรียนรู้เทคนิคการเกษตรแบบใหม่ เช่น การทำนาโยน การจัดการดิน-น้ำ การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช
- การจัด **อบรมและฝึกปฏิบัติจริง** ในศพก. ทั้งแบบกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่
- การจัดทำ **คู่มือ แผ่นพับ และสื่อออนไลน์** ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรสามารถนำไปศึกษาและปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
- การเยี่ยมเยียนแปลงเกษตรกร (Follow-up) เพื่อให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติจริง

๒) การปฏิบัติตามองค์ความรู้

- เกษตรกรนำเทคนิคจากศพก. เช่น **นาโยน การวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยและชีวภัณฑ์อย่างเหมาะสม** ไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง

- เกษตรกรปรับปรุงการจัดการน้ำ การป้องกันศัตรูพืช และการเลือกพันธุ์พืชตามคำแนะนำ

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- ผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐-๒๐% ต่อไร่
- ต้นทุนการผลิตลดลง ๑๐-๓๐% โดยเฉพาะค่าเมล็ดพันธุ์และค่าแรงงาน
- เกษตรกรมีความมั่นใจในการผลิต สามารถวางแผนฤดูกาลปลูกและการตลาดได้ดีขึ้น
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน และสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ

สรุป การขยายผลองค์ความรู้จากศพก. สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ทำให้ **เกษตรกรสามารถนำเทคโนโลยีและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องไปใช้จริง** เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืนในการทำเกษตร พร้อมเป็นต้นแบบให้เกษตรกรรายอื่นในชุมชนปรับใช้ตาม

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) การมีส่วนร่วมกับชุมชน

- จัดกิจกรรม **อบรม ถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติจริง** ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในชุมชน
- สร้าง **แปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้** เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนสามารถเข้ามาศึกษาและทดลองเทคนิคใหม่ ๆ
- สนับสนุน **การรวมกลุ่มเกษตรกร** เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด

๒) การร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่

- ทำงานร่วมกับ **สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานวิชาการ** ในการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาเกษตรกร
- ประสานงานโครงการพัฒนาพื้นที่ เช่น **การปรับปรุงดิน การจัดการน้ำ การส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ**

- ร่วมจัดกิจกรรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามประเมินผลโครงการ

๓) ผลลัพธ์และความสำเร็จเชิงประจักษ์

- เกิด การบูรณาการความรู้ระหว่างศวก. ชุมชน และหน่วยงานราชการ ทำให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น

- เกษตรกรสามารถปรับใช้เทคโนโลยีและแนวทางการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่
- จำนวนโครงการ/กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานและชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น ๒ - ๔ โครงการต่อปี
- สร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบและกลุ่มเรียนรู้ ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่อเนื่อง

สรุป ศวก. มีบทบาทสำคัญในการ ประสานงานและร่วมพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ ทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการแก้ไขปัญหาเกษตรกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสำเร็จเชิงประจักษ์ ทั้งด้านผลผลิต คุณภาพ และความเข้มแข็งของชุมชน

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศวก.) อย่างไรบ้าง

๑) การกำหนดทิศทางและนโยบายของศวก.

- วางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานศวก. ให้สอดคล้องกับนโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร
- กำหนดเป้าหมายและกิจกรรมหลัก เช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี การจัดแปลงสาธิต และการอบรมเกษตรกร
- ติดตามผลการดำเนินงาน และปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

๒) การประสานงานและสร้างเครือข่าย

- ประสานงานกับ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเกษตร
- สร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบและวิทยากรในชุมชน เพื่อเผยแพร่ความรู้และนวัตกรรม

๓) การบริหารจัดการกิจกรรมของศวก.

- ดูแลการจัดอบรม ศึกษาดูงาน และแปลงสาธิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- กำกับการใช้ทรัพยากรในศวก. เช่น แปลงเรียนรู้ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน
- ติดตามการนำเทคโนโลยีและวิธีปฏิบัติไปใช้จริงของเกษตรกร

๔) การเป็นผู้นำด้านวิชาการและตัวอย่างต้นแบบ

- ทำหน้าที่เป็น ผู้นำด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้กับเกษตรกรในพื้นที่
- เป็นตัวอย่างในการใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม
- ส่งเสริมให้เกษตรกรรายอื่นนำไปปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิต

๕) ผลสำเร็จเชิงประจักษ์

- ศวก. มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น อบรม ๓-๕ ครั้งต่อปี, รับศึกษาดูงาน ๓๐-๕๐ คนต่อปี
- เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริง เพิ่มผลผลิตเฉลี่ย ๑๐-๒๐% ลดต้นทุนและแรงงาน
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศวก. ชุมชน และหน่วยงานราชการอย่างเข้มแข็ง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑) การเป็นต้นแบบในการพัฒนาเกษตรกร

- มีความภาคภูมิใจที่สามารถ นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเกษตรมาปรับใช้ และถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในพื้นที่

- เกษตรกรสามารถปรับปรุงแปลงเกษตร เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เห็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์

๒) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

- รู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถ ร่วมขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชุมชน ผ่านการจัดอบรม ศึกษาดูงาน และการให้คำปรึกษา

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร หน่วยงานราชการ และชุมชน ทำให้การแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรมีประสิทธิภาพ

๓) การสร้างแรงบันดาลใจและขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น

- ภาคภูมิใจที่บทบาทของศพก. เป็น จุดเชื่อมโยงความรู้และนวัตกรรม ทำให้เกษตรกรรายอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปฏิบัติจริง

- เกิดความมั่นใจในศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเอง และสนับสนุนการเกษตรอย่างยั่งยืน

๔) ความสำเร็จเชิงประจักษ์

- เกษตรกรในพื้นที่นำความรู้ไปปรับใช้จริง เพิ่มผลผลิตเฉลี่ย ๑๐-๒๐% ลดต้นทุนแรงงานและเมล็ดพันธุ์

- ศพก. กลายเป็น แหล่งเรียนรู้ต้นแบบของชุมชนและตำบล และมีผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานต่อเนื่อง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑.๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่ เป็นทางการ

การดำเนินงานในฐานะ ศพก. ทำให้เกิดบทบาทด้านความเป็นผู้นำและจิตอาสา ทั้งในลักษณะทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

ก. ความเป็นผู้นำทางการ

- ดำรงตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
- วางแผน กำกับ และติดตามกิจกรรมต่าง ๆ ของศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร
- ประสานงานกับ หน่วยงานราชการ องค์กรชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เพื่อขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

- เป็นตัวกลางในการ แก้ไขปัญหาและให้คำปรึกษาเกษตรกร อย่างเป็นระบบ

ข. ความเป็นผู้นำไม่เป็นทางการ

- เป็น จิตอาสาและต้นแบบ ในการนำเทคโนโลยีและแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง
- ส่งเสริมให้เกษตรกรรายอื่นเรียนรู้และปรับใช้เทคนิค เช่น การทำนาโยน การจัดการดิน-น้ำ การใช้ชีวภัณฑ์

- ช่วยเหลือเกษตรกรในชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ให้คำแนะนำด้านการเพาะปลูก แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือแบ่งปันองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์

- สนับสนุนกิจกรรมชุมชน เช่น การรวมกลุ่มเกษตรกร การจัดอบรม การศึกษาดูงาน และกิจกรรมเพื่อสังคม
ผลลัพธ์เชิงประจักษ์

- เกิด **เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบและวิทยากรชุมชน** ทำให้การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ

- เกษตรกรในชุมชนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
- เกิดความเชื่อมั่นและความร่วมมือระหว่างศวก. ชุมชน และหน่วยงานราชการ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๒.๑) การทุ่มเทเวลาและแรงงาน

- มอบเวลาและแรงงานในการจัดกิจกรรมอบรม ศึกษาดูงาน และแปลงสาธิตให้เกษตรกรโดยไม่หวังผลตอบแทน

- เข้าร่วมกิจกรรม **ปรับปรุงแปลงเกษตร ปรับระบบน้ำ และจัดแปลงเรียนรู้** เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

๒.๒) การสนับสนุนเกษตรกรรายอื่น

- แบ่งปันความรู้ เทคนิค และวัสดุอุปกรณ์ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย หรือชีวภัณฑ์ ให้เกษตรกรที่ยังไม่มีความพร้อม
- ช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เช่น ศัตรูพืชระบาด น้ำไม่เพียงพอ หรือปัญหาดินเสื่อมโทรม

๒.๓) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

- ร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น การรวมกลุ่มเกษตรกร การประชุมวางแผนการผลิต การจัดตลาดชุมชน และโครงการพัฒนาพื้นที่

- สนับสนุนและเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนงานเกษตรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การจัดแปลงสาธิตกลางชุมชน

๒.๔) ผลลัพธ์เชิงประจักษ์

- เกิด **ความร่วมมือและเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน** ที่เข้มแข็ง
- เกษตรกรมีความสามารถปรับใช้เทคโนโลยีและแนวปฏิบัติที่ดี เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนได้จริง
- ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

๕.๑ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใส

การทำงานอย่างตรงไปตรงมาและโปร่งใสเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นจากเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ ให้ความสำคัญกับความรู้และการเรียนรู้ต่อเนื่อง

การพัฒนาตนเองและศึกษาวิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ช่วยให้สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

๕.๓ ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว

การเสียสละเวลา แรงงาน และทรัพยากรส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและชุมชน ทำให้เกิดความยั่งยืนและความเข้มแข็งของชุมชน

๕.๔ สื่อสารและทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

การฟังความคิดเห็น การให้คำปรึกษา และการร่วมมือกับเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นหัวใจของความสำเร็จในการทำงาน

๕.๕ เป็นต้นแบบและสร้างแรงบันดาลใจ

การนำตัวเองเป็นต้นแบบในการปฏิบัติจริง เช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ การจัดการแปลงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรายอื่นพัฒนาตนเองต่อไป

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

น.ส.ลาวัลย์ สังข์วัดชุม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ผู้รับผิดชอบงาน ศพก.ระดับอำเภอ นายยุสรี ดอเลาะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน นางฮามีตะ สุ่มโรจน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน นายชอลาฮุดดิน ดาราแม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน

นางเปรมฤดี เพ็ชรรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑) การวางแผนและกำหนดขอบเขตการถอดบทเรียน

- ระบุหัวข้อหลัก เช่น การดำเนินงานศพก., การขยายองค์ความรู้, การพัฒนาชุมชน
- กำหนดผู้รับผิดชอบและกำหนดตารางการดำเนินงาน

๒.๒) การรวบรวมข้อมูลและสังเกตการณ์

- เก็บข้อมูลจาก รายงานกิจกรรม, แบบสอบถามเกษตรกร, สัมภาษณ์บุคคลต้นแบบ
- สังเกตการณ์ แปลงสาธิต, การอบรม, การถ่ายทอดความรู้

๒.๓) การประชุมระดมความคิดเห็น

- จัดประชุมร่วมผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน
- ใช้ เทคนิค Brainstorming และ SWOT Analysis เพื่อระบุปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จ

๒.๔) การวิเคราะห์และสรุปผล

- วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

๓ เครื่องมือที่ใช้

- แบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจของเกษตรกร
- แบบบันทึกแปลงเรียนรู้และกิจกรรมสาธิต
- แผนภูมิ SWOT, ตารางสรุปผล และเอกสารประกอบการประชุม

๔ การจัดทำรายงานถอดบทเรียน

- รวบรวมข้อค้นพบและผลการวิเคราะห์เป็นรายงานเชิงประจักษ์
- ใช้รายงานเป็น คู่มือและแนวทางการพัฒนาศพก. ต่อไป

๕ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค

- ๑ การเข้าถึงข้อมูลของเกษตรกรบางราย

- เกษตรกรบางรายไม่สะดวกให้ข้อมูล หรือไม่ได้บันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- ส่งผลต่อความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในการถอดบทเรียน

๒ ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร

- การจัดประชุมและติดตามผลต้องใช้เวลาและแรงงานจำนวนมาก
- มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณสำหรับการเดินทางและจัดกิจกรรมสาธิต

๒ ความแตกต่างของความรู้และทักษะของเกษตรกร

- เกษตรกรบางรายยังขาดความเข้าใจเทคโนโลยีหรือแนวทางปฏิบัติใหม่
- ทำให้การนำบทเรียนไปใช้ปฏิบัติจริงไม่สม่ำเสมอ

๓ ปัจจัยด้านสภาพอากาศและฤดูกาล

- การจัดกิจกรรมหรือสาธิตบางครั้งได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศ เช่น ฝนตก น้ำท่วม หรือภัยแล้ง

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

๑ พัฒนาระบบบันทึกและจัดเก็บข้อมูล

- จัดทำ แบบฟอร์มมาตรฐานและฐานข้อมูลดิจิทัล เพื่อเก็บข้อมูลกิจกรรมและผลการปฏิบัติงานของเกษตรกร
- ทำให้การถอดบทเรียนเป็นระบบและสะดวกต่อการวิเคราะห์

๒ เพิ่มความถี่และความหลากหลายของกิจกรรมสาธิต

- จัด แปลงเรียนรู้/สาธิตเพิ่มเติม ให้เกษตรกรทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย
- ใช้ สื่อออนไลน์และวิดีโอ เพื่อขยายผลให้เกษตรกรไม่ต้องเดินทางบ่อย

๓ เสริมทักษะและความรู้ให้เกษตรกร

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- ทำให้เกษตรกรสามารถนำบทเรียนไปใช้ได้จริงและต่อเนื่อง

๔ วางแผนกิจกรรมตามฤดูกาล

- กำหนดตารางกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลและสภาพอากาศ
- ลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพของการถอดบทเรียน

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.